

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2023–2026 / Kulttuuriympäristötehtävä

Tavoitteet, suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta

2.1 Viranomaistehtävä

Kokonaisuus pitää sisällään seuraavat tehtävät:

- Rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena toimiminen:
  - Asiantuntijalausuntojen ja -kannanottojen antaminen
  - Viranomaisneuvotteluihin osallistuminen
  - Asiantuntijana ja ohjaajana toimiminen valtionavustusasioissa (OKM) ja korjaushankkeissa

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

- 1) Muinaisjäännösten hoitoavustuksen tunnetuksi tekeminen

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

- 1) Tietoa muinaisjäännösten hoitoavustuksista lisätään museon kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan.

2.2 Kehittäminen ja verkostot

Kokonaisuus pitää sisällään seuraavat tehtävät:

- Kulttuuriympäristöön liittyvän neuvonnan antaminen
- Korjausrakentamisen asiantuntijuuden edistäminen
- Kulttuuriympäristön asiantuntijana toimiminen alueella ja siihen liittyvä yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

- 1) Selvitetään maakunnan todellinen tilanne mitä tulee asukkaiden kokemaan tarpeeseen korjausrakentamisen saralla
- 2) Pyritään järjestämään itse ja/tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kulttuuriympäristöön liittyviä tapahtumia/tilaisuuksia
- 3) Esitellään onnistuneita korjausprosesseja
- 4) Ristiina-Seura ry:n hallinnoiman Pien-Toijolan talonpoikaimuseon Leader-kunnostushankkeen neuvonta ja ohjaus yhdessä maakuntamuseotutkijan kanssa. (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/neuvonta ja ohjaus).

- 5) Pellavaöljymaalain (sis. vain vernissaa ja pigmenttejä) valmistamisesta, maalauksesta ja maalin säilytyksestä tehdään yleisohje paikallismuseoille yhdessä maakuntatutkijan ja konservاتورin kanssa, jotta ennen yleinen ja työmaalla käsityönä tehdyn maalin valmistamisen taito säilyy ja tulee vaihtoehdoksi tehdä jatkossa pienimuotoisia maalauksia aikaistytyn tapaan (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/neuvonta ja ohjaus).

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1)Järjestetään kysely maakunnan asukkaille siitä, minkälaista ohjausta, osaamista, tietoa he kaipaavat mitä tulee korjausrakentamiseen. Kyselyä tehdään sekä paperilomake että nettilomake, kyselyä mainostetaan museon somekanavissa sekä mahdollisesti muissa kanavissa. Kyselyn tulokset analysoidaan ja selvitys julkaistaan museon kanavissa. Alueen yritykset/yritykset saavat tuloksista tietoa siitä, mitä heidän palveluihinsa voisi kuulua ja mille on kysyntää. 2)Etelä-Savossa on ollut vähän korjausrakentamiseen, yleisesti kulttuuriympäristöön liittyviä tilaisuuksia, esim. korjauskursseja. Tilanteeseen pyritään tekemään muutos ja järjestää itse ja/tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa erilaisia tilaisuuksia väh. 1/vuosi. 3)Korjausavustusta saaneen kohteen ja sen onnistuneen kunnostustyön nostaminen museon omaan someen ja aiheen tarjoaminen lehteen. Väh. 2 esittelyä suunnitelmakauden aikana, riippuu kohteista ja luvituksesta. Yleisö saa käytännöntietoa erilaisista kunnostusprojekteista. Yhteistyö rakennusten omistajien, toimittajien, elyn, maa- ja kotitalousnaisten kanssa. 4)Pien-Toijolan talonpoikaismuseota hallinnoiva Ristiina Seura hakee hankerahoitusta rakennusten korjaamiseen. Hankkeen ohjaus ja valvonta yhdessä maakuntamuseotutkijan kanssa paikan päällä ja etänä. 5) Maalattaviksi kohteiksi valitaan/rajataan rakennusten/rakenteiden sisä- ja/tai ulkopuolisia osia – esim. seiniä ei tulla maalaamaan. Kohteet valitaan yhteistyössä paikallismuseovastaavan kanssa, ja maalin valmistaa Savonlinnan museon ohjauksessa joko ammattikirvesmies/maalari, työpaja, seuran/yhdistyksen jäsen tms. Koko prosessi materiaalien hankinnasta aina maalin säilytykseen tulevaa huoltomaalausta varten ohjeistetaan (maalain valmistus valvotaan paikan päällä), ja dokumentoidaan kirjallisesti/valokuvaamalla ml. myös työaika, kulut sekä onnistumiset/epäonnistumiset. Kohteiksi valitaan vähintään kolme erilaista rakenteen osaa eli vähintään valmistetaan kolme eri maalia kolmena eri vuonna. Prosessin lopuksi koostetaan yleisohje, joka julkaistaan maakunnan museosivustolla (etelasavonmuseot.fi) viimeistään v. 2026 ja lisäksi paikallismuseoille toimitetaan ohjeen paperikopio. Jatkossa tulevissa museokohteiden maalauksissa esitetään vaihtoehdoksi ohjeeseen perustuvaa maalainvalmistusta. (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/neuvonta ja ohjaus)

2.3 Tieto ja digitalisaatio

Kokonaisuus pitää sisällään seuraavat tehtävät:

- Kulttuuriympäristötiedon tallentamisen edistäminen
- Ajantasaisen kulttuuriympäristötiedon saatavuuden ja käytön edistäminen

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

- 1) Maakunnan saaristolaiskulttuurin inventointia/tutkimusta edistetään (veneajat, nuottakodat).
- 2) Kulttuuriympäristöihin liittyvien artikkeleiden määrää kasvatetaan ESKUssa.
- 3) Kulttuuriympäristötiedon esiin tuominen somessa.
- 4) Maakunnan ihmisille tietoa 1930-1940-lukujen sotavaltion rakennus/rakennelmakannasta/sotahistoriasta. Inventointihankkeen kohteiden arkistotutkimusta ja tietojen tarkennusta. (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/alueelliset museopalvelut).
- 5) Sekä toimivien, että toimintansa lopettaneiden seppien pajojen inventoinnin aloittaminen (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/tieto ja digitalisaatio).

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Saaristolaiskulttuuri on yksi Savonlinnan museon TAKO-vastuualue ja vesien kulttuuriperintö on ajankohtainen aihe. Maa- ja kotitalousnaisilta on noussut ehdotus alueen venevajojen ja nuottakotien inventoinnista. Inventoinnin rajaamisessa ja kohteiden löytämisessä tehdään yhteistyötä maa- ja kotitalousnaisten, Etelä-Savon ELY-keskuksen kulttuuriympäristövastaavan ja maakuntaliiton kanssa. Ulkopuolisen inventoijan rekrytoimista ja rahoitusmahdollisuutta selvitetään, jolloin hanketta saataisiin tehokkaammin eteenpäin. Museon rakennustutkija inventoi joka vuosi vähintään yhden venevajan/nuottakodan. 2) Museon rakennustutkija, maakuntatutkija ja arkeologi kirjoittavat ESKUun artikkeleita maakunnan kulttuuriympäristöaiheista väh. 1/vuosi, jotka tulevat nähtäville julkiseen esku.fi:hin. 3) Erilaisia kulttuuriympäristötiedon tietolähteitä nostetaan esiin somessa (Facebook, Instagram, blogi) suurelle yleisölle, esim. ESKU, Museoviraston julkaisut, karttapalvelut, sivustot, tapahtumat. 4) SoRa-hankkeen tulosten esittely maakunnassa näyttelyiden ja/tai luentojen muodossa, inventoitujen jäänteiden vienti muinaisjäännösrekisteriin. Verkkonäyttely etelasavonmuseot.fi sivustolle (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/alueelliset museopalvelut). Inventointitietojen tarkennusta arkistotutkimuksella. 5) Kartoitetaan toiminnassa olevat/toimintansa lopettaneet sepät/pajat omana työnä sekä mm. paikallislehtien, kyläkirjojen (mm. kansalaisopiston kurssityöt 1980-luvulla) ja Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan avulla. Inventoidaan pajat Etelä-Savon kulttuuriperintötietokantaan (ESKU) erityisesti sisätilojen osalta. (kts. museotoiminnan edistäminen alueella/tieto ja digitalisaatio)